

Luc Bonneux is arts en epidemioloog. Hij werkt momenteel in een verpleeghuis.

Luc Bonneux

Met vilein genoegen schiet ik naar ivoren torens

VINCENT BOON

Er is minder onderzoek nodig

Sommige jongens willen brandweerman of astronaut worden. Zo rond mijn 10de besloot ik universiteitsprofessor te worden. Ik wilde weten waar we vandaan komen en waar we naartoe gaan. Toen ik arts werd, maar jongen bleef, kwam daar de drang bij om aan de bestaande kennis toe te voegen. Ik ging epidemiologie studeren om het beter te doen. De medische wetenschap had immers het excuus dat de voornaamste beoefenaars artsen waren, en hopeloze amateurs in de wetenschapsbeoefening. De medische wetenschap was een staalkaart van slechte wetenschap: ongepaste designs, ongeschikte bevolkingen, te kleine stalen, foute statistiek, overdreven interpretaties van schaarse krenten, geplukt uit heel veel pap. Vijfentwintig jaar later is de kwaliteit van de medische wetenschap niet beter, maar slechter. Chalmers en Glasziou schrijven dat 85 procent van de wetenschapsbudgetten worden verspild. Ioannidis berekent dat van de duizenden studies die een verband beschrijven tussen genetische factoren en aandoeningen 99 procent zeker fout-positief is. Dat is nog beter dan de tienduizenden observationele studies die verbanden tussen voeding en ziekte beschrijven: daar zit niets meer tussen dat het papier waard was waar het is opgeschreven. Er was een explosie van tijdschriften en studies, massaal veel studenten hebben zich geschoold in epidemiologie en statistiek. Nooit was er zoveel belangstelling voor gezondheid en gezondheidsonderzoek. Nooit presenteerde medische wetenschap zulk een kakafonie van valse noten. De eerste reden hiervoor is dat goed onderzoek moeilijk is. Steeds meer artsen doen wetenschappelijk onderzoek uit hoofde van hun opleiding. Het zijn ongeoeffende amateurs die wat bestuderen omdat het moet. De begeleiding gebeurt door juniors: de

blinden begeleiden de lammen. Het uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek in opleidingen, anders dan van wetenschappers, moet worden verboden, en dringend. Het is slecht onderwijs dat slecht onderzoek onderhoudt en vermenigvuldigt. Wat ze moeten kunnen, een artikel lezen en beoordelen, kunnen ze niet. Wat ze niet moeten kunnen, degelijk onderzoek opzetten, kunnen ze evenmin als wie hen de opdracht gaf.

De tweede reden is erger, en ontstaat door het normverval in de ondernemende universiteit. De moderne wetenschapper is niet op zoek naar betrouwbare kennis, maar naar financiering. De enig overblijvende onderzoeksvraag is wie waarvoor wat wil betalen. Dat heeft geleid tot een overvloed aan observationele studies, waar goedkope gegevens met statistische software worden gemarteld tot ze kleine risico's bekennen, die dan breed worden uitgesmeerd in opgefokte interpretaties. Ongepaste designs zijn gewenst, daar waar de ingebouwde bias het politiek correcte dan wel het financieel lucratieve resultaat oplevert.

Wie hier niet aan meedoet, moet eruit. Nobelprijswinnaars Higgs en Englert verklaarden hoe ze heden geen academische job zouden hebben: ze publiceerden veel te weinig. Ze vonden wel hoe elementaire deeltjes aan hun massa komen. Het is veel gemakkelijker een bak pulp in dienst van politiek en bedrijven te produceren, dan één goed artikel dat ware kennis toevoegt. De academische carrière is een 'race to the bottom': de producenten van pulp als massaproduct verdrijven de waarheidzoekers. Ik ben daar niet bitter door geworden. Wel integendeel. Een carrière vervangt nooit een ziel. Ik ben die jongen gebleven, die met een vilein genoeg met zijn katapult naar de ivoren torens schiet. Nu ook op Twitter. ■